

FOGLALAT: Magyarország és Erdély (kinevezések; budapesti napló: Liszt szerencsétlen esete, Filcs zongorász Pesten, veszélyes következményei a sebes kocsizásnak, a Regelő és Orvosítár ügye, egyedáruság a budai fürdőknél, játékszíni krónika: 'sa't.; magyar tud. társaság; Milos hg Brassóban; halálos büntetés Temesvárott; előfizetés útján több év óta csalán üzött 's most is többféle hazug örv alatt folytatott csalárd koldulás a Magyarok Emlékét írató 's czimborái által; népnevelési akadályok; tarnopolyi hírek ujonczinkról; a szavazásjog-kiterjesztésről; változások a cs. kir. hadseregben; 'sa't.) Anglia O'Connor ovása tory kegyelem ellen; elegy 'sa't.) Franciaország (angol-moszkva szövetség; elegy 'sa't.) Kína. Külföldi elegyír.

Magyarország és Erdély.

Ő cs. 's ap. kir. Fels. Faschó József kir. tanácsost a kir. váltófeltörvényszék számszeletti ülnökévé 's a magyar kir. országos főépítészeti-gazgatóságnál megüresült hajózási-felügyelői hivatalra Vá s á r h e l y i Pál első hajózási mérnököt méltóztatott legkegy. kinevezni; T u j d e r Mihály veszprémi grammatikai iskolatanítót pedig közép arany-érdempénzzel, szalagostul, megajándékozni.

Primás ö h s g e által G e d e o n Lajos eperjesi kerületi tábla ülnöke 's volt torna-megyei követ a kir. tábla ülnökévé neveztetett ki.

Budapesti napló. Liszt hazánkfiát Londonban jun. 17-én nagy szerencsétlenség érte, mely könnyen gyászossá válhatott volna; a' művész ugyanis éjjel cabrioletjében lakja felé hajtván a' mellette sebesen elvágató kocsiba ütközött könnyű cabrioletje és fölfordult. Liszt ájultan vitették szállására; hol azonban érvágás 's czélszerű ápolás után csakhamar ismét magához tért, 's most már minden veszélyen kívül van, csak hogy megsértett keze miatt huzamos ideig nem lehetend zongorázni, mit eléggé fognak sajnálni London és Paris művészettisztelő lakosi. — A' szomszéd Erdély, kölcsönös rokonszenvünk e' bájos tárgya, valamint örömeinkben 's bánatinkban híven osztozik, ugy most azon ponton áll, hogy művészeti dicsőségünknek is osztályosává leend; egy fia mulat ugyanis Erdélynek közöttünk, 's engedve a' számos kívánságnak hihetőleg továbbra is szerencsésítendő jelenlétivel fővárosinkat.

Erdély e' reménydús gyermeke Filcs, a' 10 éves kis zongorász, ki eddig két hangversenyben hallatá magát Pesten, 's mindkétszer legnagyobb bámulatra ragadá hallgatóit. Ha ezen csodagyermek nem állapodik meg, hanem folyvást haladni fog művészetében, mit lánglelkéről minden hízélgés nélkül föltehetni, ugy néhány év múlva bátran kezethat Lisztnek 's büszke önézzettel fogjuk elmondhatni, hogy Európa két legnagyobb zongorahősét, a' 19ik század első felében, Magyarország és Erdély szülte. Jun. 17-ikén adá Filcs búcsúhangversenyét a' városi tanczteremben, reménylünk mindazáltal, hogy, a' derek Sivori példáját követve, távozása előtt még nemzeti színpadunkon is hallatni fogja magát. — S. ügyvédet egy gyorsan vágató bérkocsis, mint lapjaink már emelték, néhány hét előtt lábairól leüté a' váci utczában 's igen tetemesül megsérté. Illető helyen panasz tételén az iránt, az ügyet 3 hétig huzák, halaszták, míg végre az eset után 3 hét múlva, az illető bíraskodó elküldé emberét S. ügyvédhez, ki még akkor is ágyát őrizni kényszerült, 's kérdezte: minő elégtételt kíván? S. azt hívé, 's együtt vele hihetőleg mindenjózan értelmű szinte azt hiendí, hogy e' kérdésre épen semmi szükség nem volt, 's hogy az illető helyen igenis tudhatnák, mikép kell az illy veszélyes gondatlanságot megbüntetni, mellynek végbehajtására talán nem is kellett volna 3 héti várakozni. Gyors és példás büntetés segíthet csupán illy bajon. Nem nagyitjuk a' dolgot, ha mondjuk, mikép alig múlik el hét, hogy emberek elgázoltatásának híre ne futna végig a' városon. Így e' héten is illy szomorú jelenetek valánk tanujsi, a' fehérhajó vendégfogadó közelében egy gyorsan vágató kocsis egy gyermeket sodra le 's kerekai mindkét lábán keresztül mentek. Az utcasarkon álló városhajdu még sem tartóztatá föl a' kocsit, mi az öszszetódult népet annyira megbosszantá, hogy sokan a' hajdut körülvevők és a' városház felé inditák, hol alkalmasint szigoruan büntették volna őt meg tudtára adván, hogy máskor iparkodjék az olly kocsit megállítani! Egy kis figyelmet talán mégis érdemel polgártársink élete. — Hirlapjaink közt jövő félve némmel változások fognak történni. A' „REGELŐ“ Mátray ur szerkesztése alatt julius elejétől fogva nem fog többé megjelenni; de azért koránsem hal el, mikép azt némely lapok hirdeté, hanem vagy még julius elején, vagy legalább jövő januárban más szerkesztés alatt ismét meginduland. Garay János ugyanis, kit korábbi időkből bizonyosan kedves emlékezetében tart még a' „REGELŐ“ olvasó-közönsége, a' magyar kir. H. tanácshoz folyamodott a' nevezett lap folytatásá iránt, honnan kérelme már fel is küldetett a' nm. m. kir. udv. kancellariához. Garayval e' vállolatra, mint hitelesen tudjuk, a' belletristikai írók kedveltebbjei egyesültek, azon szilárd föltétellel, hogy lehető legcélszerűbb divatlapot nyujtsanak hölgyeink asztalára. A' legf. engedély megérkezte után azonnal bővebben fog a' t. közönség értesítettetni e' korszerű vállolatról. — Az olly nagyhasznu, 's eddig fájdalom! aránylag olly kevésbé méltányoltott „Orvosi tár“ Bugát és Flór szerkesztése alatt jövő fél-évben nagyobb kiterjedésű leend, 's hetenkint két iven fog megjelenni, hogy az eredeti értekezéseken kívül külföldi nevezetes orvosi felfedezéseket is közölhessen. E' kedvező változás azonban csupán akkor fog megtörténni, ha az előfizetők száma mintegy 800ra szaporul, ellenkező esetben ezental is csak egy iv jelenendvén meg hetenkint. E' lapok ára Budapesten félve 2 fr. 30kr. vidékre 3 fr. 20 kr, mi csakugyan olly csekélység, hogy alig képzelhetünk orvost hazánkban, ki azt illy hasznos lapért nélkülözni ne bírná. 'S vajjon hatóságok nem rendelhetnék e meg közköltésen igen szegény sebészek számára e' folyóírást? 'S nem tehetnék e ugyanezt vagyonsb földesurak is? Egy számföldötti kopó v. agár árán tíz példányt is rendelhetnének tán meg némelyek birtokaik szegény sebészei számára, 's e' csekély áldozattal talán száz alattvalójoknak menthetnék meg életüket, kik most némely sebészek olvasatlansága miatt kellő segély nélkül vesznek el. Városokban ritkábban fordulhatnak

elő illy esetek; ánde járja csak be valaki hazánk itt ott elszórt parányi falvait, 's vérző szívvél fogja tapasztalni, hogy sok olly sebész van még hazánkban, ki az elhunyt mezei gazda halotti ágya mellett így vigasztalja a' kesergő özvegyet és siránkozó árváját: „Ne sirjon, kedves szomszédaszszony; én részemről mindent megtettem: megborotváltam ő kelmét, két fogát huztam ki, néha megköppölyöztem, sőt eret is vágtam rajta; de hiában, mindnyájan az uristen kezeiben vagyunk!“ Ne tekintse e' keserü valót senki tulzásnak, mert valóban több olly tényt hozhatnánk föl, mellyek állításunkat szóval szóra igazolnák. Az „Orvosi tár“ szorgalmas olvasása évenkint több száz életet menthetne meg hazánkban, 's e' körülményt ismételve ajánljuk hatóságink és a' földesuraságok emberbaráti figyelmébe. Egyébiránt e' folyóírat jövő félve folyamatát még az is érdekesítendő, hogy a' Pesten maj. 29—3-ikén tartatott orvosok és természetvizsgálók gyűléseinek irományit egész terjedelmükben közlendí. — A' lég néhány nap óta annyira meghűvesült, hogy a' dunai fürdés majd egészen megszűnt, vagy legalább csak ollyanok által gyakoroltatik, kiket szokás és fényezés még nem puhított el. E' kellemetlen időjárat miatt a' budai császárfürdőben is igen meggyűrűlt a' látogatók száma, 's azon öt kocsis, melly most a' pesti látogatókat oda szállítgatja, többnyire csak 1—2 emberrel, vagy épen üresen jár egyik állomásról másikra. Ennek azonban nemcsak a' mostoha időjárás oka, hanem némely tekintetben a' bérlő is maga, ki a' fürdőért valamivel fölebb rugtatá, azonban kárpótlásról nem igen gondoskodék. A' fürdő-szobák most is épen ollyanok, mint tavaly voltak, 's a' zene olly rosz, hogy inkább riasztja onnan a' látogatókat, hogysem oda édesgetné; ezenkül pedig minden eljátszott darab után pontosan körüljár az egyes hegedűs vagy szerencsétlen flótás hangjegyes papirjával, és sorra kunyorálgat a' sétálóknál; ha valaki hat illy rosz darabot hallott eljátszatni, ugy bizonyos lehet abban, hogy hatszor fognak erszényéhez alázatos folyamodást intézni, melly többnyire meghallgattatik, mert az emberek nagyobb részében megvan azon helyes vagy helytelen hűv érzés, hogy közhelyen nem szeret fukarnak látszatni, főleg zene hölgyesemek vizsga pillantásu ellenőrsége alatt. 'S ezen rosz és drága zene aztán minden, mi ott élvezetül kinálkozik, mit a' nagyobb fürdésdíjjal csakugyan nem igen egyeztetethni öszsze. E' dolog baja azonban főleg azon százejű hydrán alapszik, mellynek neve egyedáruskodás; a' császárfürdő mosfani bérlője ugyanis egyszersmind tulajdonosa az ugynevezett királyfürdőnek, 's bérlője a' hidhoz legközelebb eső rudasfürdőnek. A' rácz- és sárosfürdő részint szűk részint kissé távolabb fekszik, 's így a' fürdeni akarók mindenkép kezébe jutnak a' császárfürdő bérlőjének, ki semmi vetélkedéstől nem tarthatván, kénye szerint üzheti az egyedáruskodás minden nemű részleteit. Ellenben, ha a' 3 nagy fürdő 3 külön vállalkozó alatt állna, ugy kényelem 's olcsóság által egyik a' másikat lehetőségig iparkodnék meghaladni, mi a' nagy közönségre nézve csak üdvös következményű lehetne. Igaz ugyan, hogy akkor a' bérlő nem nyerhetne talán olly sokat, mint most; de vajjon az egyes bérlőnél nem érdemel e' nagyobb tekintetet az öszszes közönség? Nincs olly egyedáruság, melly a' nagy közönségre nézve káros, vagy legalább kellemetlen következményt nem szülne! — A' „Szinmütár“ 21dik füzeté megjelent, 's jövő kedden minden pesti könyvtárusnál kapható leend, tartalma: „Egy pohár viz“, vigj. 5 felv., Scribe után francziából fordítá a' kiadó. Azon rendkívüli szerencse, mit e' színmű nemzeti színpadunkon tett, olly nagy figyelmet gerjeszte az olvasó közönségben, 's annyi megrendelés érkezett eddig az itteni könyvtárusok és kiadóhoz, hogy e' színmű 2dik kiadása is sajtó alatt van már, minélfogva minden ezutáni megrendelés is ki fog elégtitheteni. — Wagner pesti műárusnál, a' szervitátéren, hazaszerte tisztelt Fáy Andrásunk élethű arezképe jelent meg e' napokban, mit csak azon egyszerű kérdéssel említnék: van e' olly nemzeti ügyünk, mellyért Fáy András tetteleg nem buzgott, 's van e' olly valódi hazafi és honlyány, ki a' tisztelt férfi arezképéből lelkesülést nem ohajtana meríteni? E' napokban utazók érkeztek Zrínyi gőzösön P e s t r e, kik Konstantinápolybul 8-9 nap alatt értek ide, mivel a' török határszéli veszteglés megszűnt. — Nemzeti színpadunkon f. hó 11-ikén „Lyány és nő“ vigj. 2 felv., adaték, és „Arlequin mint lovagművész“, tánczj. 1 felv.; 12-ikén „Romeo és Julia“, dalj. 4 felv.; 13-ikán „Nőragadás az álarczos bálból“, bohózat 3 felv.; 14-ikén „Benjamin Lengyelországból“, vigj. 5 felv.; 15-ikén bérszünettel „Miért?“ vigj. 1 felv., és Sivori hangversenye; 16-ikán „Leány és nő“, vigj. 2 felv., és „Én“, vigj. 1 felv.; (tehát 7 nap alatt csak 6 vigjátékot láttunk, — erre már csak lehet egy kis jókedvünk!) 17-ikén „Lig-nerolles Luiza“, dráma 5 felv. jött színpadra. N. I. —

(Magyar tudós társaság ülései majusban). 3kán a' társaság az éjszaki Európában utazó Reguly Antalnak adandó utasítással foglalkodott. Egy füzet perzsa, arab és török nyelvből fordított költemények vizsgálat alá bocsátattak. — 17kén Taubner Károly lt „Tiszta mértan“ című, nem sokára kijöendő munkája tervét terjeszté elő, 's különösen a' mértan előadása módszerét, a' mértani tételek különböző neveit 's a' mértan történetét a' legújabb időkig olvasta fel, egy pillantást vetvén a' mértani irodalom mibenlétére hazánkban is. Hogy az egyetemi és elmés módszer, a' számokat néhány egyszerű jegy által előadni, Indiából származott legyen, okokkal vitatata 's azon emlékezetes körülményről, hogy a' népek majd mindnyája tizig

Franciaország.

(Darmés püskösthétön kivégeztetett. Napoleon Lajos panasza és a National véleménye. A követkamra jellemzése.) Paris, június 1-sején: „Darmés halálos ítélete püsköst-hétön oly esőndesen hajtott véghez, hogy a lakosság nagyobb része csak a kivégeztetés után értesült a történetéről. Darmés nyugottan halt meg, 's csak az látszék őt bosszantani, hogy csekély számu nézői semmi részvétet nem mutattak iránta. — Napoleon Lajos Hamból nyilatkozványt bocsáta közre, mellyben panaszkodik, hogy a kormány egészen közrendű fogoly gyanánt bánik vele, holott családja fejét nem rég törvényszerű uralkodónak ismérte meg; mire a National ezeket jegyzi meg: „A fogság oly súlyos körülmény ugyan, hogy ítéletünket szelidítenünk kell; de azért Napoleon Lajosnak is ki kell az igazságot mondanunk. Londonban tartózkodtakor elhitették vele hízelgőji, hogy ő csakugyan trónkövetelő, és születési véletlensége egyedül is részire fogja hódítani a francziákat. A boulognei merény véghez ment, 's a hg kemény leczkét kapott; azonban alig mult el 9 hónap 's a hg ezt feledé 's ismét előbbi vakságába sülyedt. Nyilatkozatában ismét napoleoni elbizott igényeket látunk. Mivel a népfőlség eszméje nagybátyját császárrá tevő, tehát ő is azt szőlítja föl képzelt jogai támogatására, mintha ezen elv épen csak örökösödés szentesítésére lett volna teremtvé. Kívánjuk, hogy a napi hatalom kedvezőleg fogadja panaszit, mert ezek igazságosak. Azonban Lajos hget csakugyan nem tartják oly szigorún, mint például Barbést, 's így ő nem közönséges fogoly; fejedelmi családok tagjai mindenkör szóltak egymás iránt némi tekintéllyel lenni. Ő csakugyan királynak fia, császár uokája, és valamennyi európai fejedelem rokona; de mégis nevelésének kell mondanunk azon macakosságát, mellyel folyvást azon ügy képviselőjének szereti magát hirdetni, melly Franciaországnak tisztelettárgyal szolgál. Miért ne táplálhatnának családja egyéb tagjai hasonló igényeket? Görzben is tartózkodik egy fiatal ember, ki hasonló követelésű nyilatkozványokat bocsátgat szélnek. Lehet, hogy a jövendő még több illy fiatal trónkövetelőt is küld reánk. 'S mit teend országunk? Legjobb lesz, ha minden figyelem nélkül hagyja őket.“ A kormány egy század vasas lovassággal, 1 rendőrszázalóval 's 1 álgyteleppel szaporítá a hami várórséget. — A Gazette de France az idei követkamra - üléseket így jellemzi: „A kamara a londoni szövetség zajára seregett össze, Franciaország bűcsületét 's egy szövetségesünk elpártolta által megrendült politikánkat megboszulni, Franciaországot tisztelet-parancsoló helyzetbe állítani, befolyásunkat keleten újra megalapítani, az európai szövetekezést meggátolni. 'S mit tett a kamra? A háborura szükséges pénzt megajánlá, és békét kötöttet. A hajóhadat Toulonba visszahivatá, 's új ezredeket állítottat föl; Ali elhagyatását helyeslé, a fővárost megerősítetté, az európai családba Franciaországot visszalepteté, még pedig, miután a szövetség nélkülünk és ellenünk mindent véghez vitt; a javításokat elmellőzte 's a jövedelem-hiányra nagyot kaczagott.“

(A keleti ügy iránti szövetekezés jelen állása. D. Francisco infans Parisi elhagyá. Elegy.) Paris, jun. 4-ikén: „Itteni lapok tegnap az angol M. Post után irák, miszerint maj. 25-ikén a londoni tanácskozás tagjai ismét egyesültek a keleti jegyzőkönyv elhatározó aláírására. Palmerston azonban akkor nyilvánítá, mikép ő Brunnow véleményét pártolja 's bevárni kívánja előbb, hogy vajjon Ali aláveti é magát a porta legújabb határozatának. E' váratlan nyilatkozat az ausztriai és porosz követet igen meglepé, 's Bourqueney bizonyítványt kívánt arról, hogy ez újabb nehézség nem tőle származott, mivel minden utasítással el van látva ezen ügy végképi befejezésire. A tanácskozás ezután nagy fölindulással oszlott el, anélkül, hogy újabb összejövetelre napot tűzött volna ki, 's Eszterházy hg nyilvánítá, hogy az ügy ezen fordulata miatt újabb utasításokat kell udvarától bevárnia. A Moniteur azonban hivatalosan jelenti, hogy a lapok ez állítási egészen tökéletlenek; a valórul azonban nem értesíti a közönséget. — D. Francisco de Paula infans egész családotul elhagyá Parisi, és Chateau-Margauxba utazott, hol Spanyolországba visszahivatását szándéka bevárni. — Thiers családostul Lillebe utazott, 's e' nyáron az emsi fürdőre fogja meglátogatni. — Több lap hírlé, miszerint Darmés vonakodott kegyelmi folyamodást benyújtani az udvarhoz; a Moniteur Parisien ezt tagadja, mondván, hogy Darmés csakugyan sajátkezűleg irt folyamodásban kegyelmet kért a királytól; de a ministeri tanács egyhangulag végrehajtását kívánta a kimondott ítéletnek. — Tegnap ment véghez Hugo Victor ünnepélyes fölvétele a francia akademiában. Valamennyi tudományi és művészeti nevezetesség jelen volt ez ünnepélyen. Orleans hg 's neje, Klementina hgnő, és Nemours hg hitvese sem maradtak el. —

Törökország.

Alexandria, maj. 20. A négy consul, mint hallatszík, addig nem tér vissza hozzánk, míg a keleti kérdés egészen el nem döntetik. Kairoi hir szerint egy egyiptusi osztály Salahiehbe ment a pusztai utolsó állomásra 's onnan Elarishba. Gazából 400 török katona elszökött 's Alihoz állott. Hedzsasbul a mekkai nagy sherif elkergette az arnótokat 's ezzel utolsó árnyéka is elenyészett Arábiában a szultán uraságának. — Az egyiptusi hadsereg 70 — 75 ezer főre megyen. —

Törökhatár maj. 22. Törökország éjszaki tartományi ügy látszik már lecsőndesültek. Viddinbe azon hir érkezett Konstantinápolybul, hogy nagyuri biztosság fog kinevezeteni, melly a bolgárországi raják panaszait 's a török helyhatóságok' viseletét a zavarok kiütése előtt 's után 's ez utóbbiak összefüggését megvizsgálja. Mondják, hogy a nissai és viddini basák ez ügyben sok balfogást követtek el 's ezenkívül még egy keresztyén hercegi család is tetemesül vétett a porta felsősége ellen. A bolgár zendülés kitörte után a porta mindjárt kész volt Tewfik beyt, a szultán titoknokát teljes meghatalmazással a nyugtalanságok' elfojtására Nissába küldeni. Közbejött akadályok azonban késtették a bey' elutazását 's Hussein viddini basának egy ravaszul szerkesztett tudósítása igen kedvező hatást tön a divánra, mellynél fogvást teljes ha-

talommal ruháztaték fel, 's megbízott, hogy válasza belátása szerint a legcélszerűbb rendszabályokat a megháborított rend helyreállítására. Tewfik bey most a felállítandó biztosság elnökeül neveztetett ki. Ha e' nyomozás ügyesen történik, úgy váralan következmények fejlődhetnek ki.

Kreta.

A' kegyetlenségiről híres Tahir b. maj. 16-kán érkezett meg Kreta szigete elé 's azonnal kijelenté, hogy legnagyobb keménységgel fog a' dologhoz, ha a' fölzendültek rögtön meg nem hódolnak. — Egy canei levél pedig így szól: „a' dolog állása szigetünkön még nem változott; a' támadó kretaiak száma naprul napra öregebül, kik készek a' legvégsőre is. A' közlekedés megszakadt a' kikötővel bíró városokkal, 's aggódva de azért bátran néznek elibe, mit fog Tahir b. tenni. A' ki szerit ejtheti, elhagyja szigetünket 's Görögországba menekül. Mi állunk, míg állhatunk. Tizenöt nap óta Canea, Candia, Suda és Resimo városokon kívül szigetünk ostromzár alatt áll. — A' görög patriarcha Konstantinápolyban letételett. —

Kreta szigetén a' zendülés mindinkább terjed, a' görögök nem sokára képesek lesznek támadólag munkálhatni, 's Kairetis, egyik vezérök, már némi kormányt is állított. Ezen hirt az angol Times közli 's hozzá még e' megjegyzést csatolja: „A' porta e' szigetet Tahir basa által ostromzár alá véteti, de a' török hajóhad nehezen fogja a' görög-országi vizek elszánt, ügyes és ravasz hajósit meggátolhatni, hogy földijeiknek segítségül jöjenek, kik fegyvert ragadtak oly ügyben, melly nem rég saját ügyök volt. Egy nép a' mivelődésbeni haladás fokán, millyen az ujjörög, több buzgalommal bír a' szabadságért küzdeni, mint tehetséggel a' már kivivottat használni; minden esetre a' kandióták ezen forrongása hatalmas rugó-eszközül szolgál a' portakeresztyén alattvalóji közt ama' lelkesülést és rokonszenvet újra fölkelteni, melly tíz évi cselszövények és balkormányzat által elfojtva volt. Mit fog Anglia most 's a' többi európai status illy komoly körülmények közt határozni? — segedelmök nélkül a' szultán tekintetének Kretában vége. —

China.

A' francia Moniteur jun. 1-ről köv. telegrafi tudósításokat közöl: „Alexandria majus 21. Franciaország főügyviselője a' külügy-ministerhez. Bombayból érkezett tudósítások jelentik, hogy Khinában az ellenségeskedések ismét kiütöttek és hogy az angolok Kantonig nyomultak elő. — Malta majus 26. A' francia consul a' külügyek ministeréhez: Az Oriental tegnap a' keletindiai postával ugyan ide megérkezett, melly majus 1-jén hagyta el Bombayt. Khinában az angolok kényszerülve voltak az ellenségeskedést újra megkezdeni. Február 25-kén elfoglalták a' Bocca 30 erősitvényét 's Canton ügyviselősegeit; de a' császár eltökéltnek látszik — nem engedni. Keschen letételett 's nehéz bilincsekbe verve küldeték Pekingbe. Sir George Bremer, hajóhad-vezér april 20-kán érkezett Kalkuttába, hogy itt a' főhelytartóval értekezék, 's tőle újabb segítséget kérjen. Két ezred vala Khinába küldetendő.“

Oroszország.

Lengyel határ, maj. 29. A' danzigi közgyűlés vitatkozása megdőbönté a' pétervári udvart és Paskevits hget tüstint Varsóba küldé, hogy minden mozgalmat szemmel tarthasson 's ha netalán Lengyelországban viszhangra találna a' danzigi szabadabb vitatkozás, az ellen célszerűn intézkedjék. Az bizonyos, hogy minden neszt, minden levélzörrenést, melly legtávolabbrul is alkotványra vonatkozik, hallatlaná kíván tenni, 's alkotványt az orosz határoktul nagy meszszeségben kíván tudni; de Poroszországnak, minthogy különböző nyelvű 's eredetű a' lengyeltől, szabadelmű intézvényekkel szükség a' lengyelek szívét megnyerni. Russzia minden ereje vallásában van 's hol csak a' görög vallás divatoz, ott elég készszívű alattvalóra falál 's így az európai török lírodalom nagyobb része is előbb utóbb Russzia martaléka lesz. Lengyelországban a' minő mértékben terjed az orosz vallás, olyanban erősül az orosz hatalom; ez által aztán a' miveltség nyer é? az egészen más kérdés. A' görög szertartás bizonyos tekintetben holtan született valami, melly minden szellemi életet lenyom 's azért még csak tudományos theologiaja sincsen. A' popák tudománya élettelen sehematismus, 's csak a' zárdákban akad meg itt ott kevés tudomány. De azért Russzia mégis, ha nem egészen csalatkozik az emberi számítás, czélt ér. Keleten hatalma mindinkább terjedtebb és szilárdabb lesz, míg az angol hirtelen hódítás halálmagvát hordozza magában. Anglia mákony miatt háborut kezdett Khina ellen; Russzia ekkor mennydörgő ukázban tiltotta el a' mákonykereskedést, mi azért szinte megmaradt, csakhogy a' moszka csempészek igen ügyesek 's kitanultak 's így a' mit az angol kereskedés Khinában veszt, azt a' moszkaé nyeri meg. Anglia a' keleti kérdés és canadai dolgok miatt engedékenységre hajlott Khina iránt, 's ha e' két bajt jól elvégzi, lehet ismét megkezdi a' háborut Khina ellen 's földre sujtja az ég fiát; de egykor eljő az idő, midőn a' khinaiak legyőzik a' delasziai győzőket 's ekkor észrevehetlenül jutnak függésbe az éjszaki szomszédul. —

Külföldi elegyhr. Az újabb időben a' francia papság több nevezetes tagja érkezett Rómába, u. m. abbé Cambalot az ismeretes egyházi szónok; de Sabinis; de Scorfia; továbbá Gerbet (az Idées de Rome' írója) és de Cazalés. Feltűnő, hogy ezen papurak mindnyájan azelőtt kisebb v. nagyobb mértékben la Mennais nézetinek hódultak. — Egy hamburgi maj. 25-kei levél szerint az Amerikába kivándorlók száma ismét annyira növekszik, hogy az Ujyorkba indult rakhajó valamennyit nem veheté föl; ennél fogvást még más hajók is, mellyek Ujyorkba v. Philadelphiába szállítványal menendők, a' kivándorlók számára készítettnek el. Az Európában jelenleg uralkodó vallási túrelmetlenség, ugylátszik, okozza részint e' hazafiságtalan költözködést. A' jóniai szigetekről az 1817-ki constitutio javítását tárgyazó kérelmezések szaporodnak; Korfu, Zante és Kefalonia követeket küldének Londonba. Azok (több mint 16,000 aláírással) a' választótörvény megváltoztatását, évenkint tartandó parlamentet, a' köz kiadásokra nézve ellenőrséget és számadást 's végre sajtószabadságot kívánnak. —

szombat, június 19.

FOGLALAT: Magyarország és Erdély (kinevezések; budapesti napló: Liszt szerencsétlen esete, Filcs zongorász Pesten, veszélyes következményei a sebes kocsizásnak, a Regelő és Orvositár ügye, egyedáruság a budai fürdőknél, játékszini krónika: 'sa't.; magyar tud. társaság; Milos hg Brassóban; halálos büntetés Temesvárott; előfizetés útján több év óta csalán üzött 's most is többféle hazug örv alatt folytatott csalárd koldulás a Magyarok Emlékét írató 's czimboráji által; népnevelési akadályok; tarnopolyi hírek ujonczinkról; a szavazásjog-kiterjesztésről; változások a' cs. kir. hadsergnél; 'sa't.) Anglia O'Connor ovása tory kegyelem ellen; elegy 'sa't.) Franciaország (angol-moszkva szövetség; elegy 'sa't.) Khina. Külföldi elegyhír.

Magyarország és Erdély.

Ö cs. 's ap. kir. Fels. Faschó József kir. tanácsost a' kir. váltó-feltörvényszék számeletti ülnökévé 's a' magyar kir. országos főépítészeti-gazgatóságnál megürit hajtás-felügyelői hivatalra Vá sár helyi Pál első hajózási mérnököt méltóztatott legkegy. kinevezni; Tujder Mihály veszprémi grammatikai iskolatanítót pedig közép arany-érdempénzzel, szalagostul, megajándékozni.

Primás ö hgsége által G e d e o n Lajos eperjesi kerületi tábla ülnöke 's volt torna-megyei követ a' kir. tábla ülnökévé neveztetett ki.

Budapesti napló. Liszt hazánkfiát Londonban jun. 1sején nagy szerencsétlenség érte, mely könnyen gyászossá válhatott volna; a' művész ugyanis éjjel cabrioletjében lakja felé hajtván a' mellette sebesen elvágató kocsiba ütközött könnyű cabrioletje és fölfordult. Liszt ájultan viteték szállására; hol azonban érvágás 's czélszerű ápolás után csakhamar ismét magához tért, 's most már minden veszélyen kívül van, csak hogy megsértett keze miatt huzamos ideig nem lehetend zongorázni, mit eléggé fognak sajnálni London és Paris művészettisztelő lakosi. — A' szomszéd Erdély, kölcsönös rokonszenvünk e' bájos tárgya, valamint örömeinkben 's bánatinkban híven osztakozik, úgy most azon ponton áll, hogy művészeti dicsőségünknek is osztályosává leend; egy fia mulat ugyanis Erdélynek közöttünk, 's engedve a' számos kívátnak hihetőleg továbbra is szerencsésítendi jelenlétivel fővárosinkat. Erdély e' reménydús gyermeke Filcs, a' 10 éves kis zongorász, ki eddig két hangversenyben hallatá magát Pesten, 's mindkétszer legnagyobb bámulatra ragadá hallgatóit. Ha ezen csodagyermek nem állapodik meg, hanem folyvást haladni fog művészetében, mit lángelkérül minden hízélgés nélkül föltehetni, úgy néhány év múlva bátran kezét nyújthat Lisztnek 's büszke önértéssel fogjuk elmondhatni, hogy Európa két legnagyobb zongorahősét, a' 19ik század első felében, Magyarország és Erdély szülte. Jun. 17ikén adá Filcs búcsu-hangversenyét a' városi táncsteremben, reménylünk mindazáltal, hogy, a' derek Sivori példáját követve, távozása előtt még nemzeti színpadunkon is hallatni fogja magát. — S. ügyvédet egy gyorsan vágató bérkocsis, mint lapjaink már emelték, néhány hét előtt lábairól leüté a' vacziutczában 's igen tetemesül megsérté. Illető helyen panaszt tétetvén az iránt, az ügyet 3 hétig huzák, halaszták, míg végre az eset után 3 hét múlva, az illető bíraskodó elküldé emberét S. ügyvédhez, ki még akkor is ágyát őrizni kényserült, 's kérdezte: minő elégtételt kíván? S. azt hívé, 's együtt vele hihetőleg minden józan értelmű szinte azt hiendi, hogy e' kérdésre éppen semmi szükség nem volt, 's hogy az illető helyen igenis tudhatnák, mikép kell az illy veszélyes gondatlanságot megbüntetni, mellynek végbehajtására talán nem is kellett volna 3 hétig várakozni. Gyors és példás büntetés segíthet csupán illy bajon. Nem nagyitjuk a' dolgot, ha mondjuk, mikép alig múlik el hét, hogy emberek elgázoltatásának híre ne futna végig a' városon. Így e' héten is illy szomorú jelenetnek valánk tanúi; a' fehérhajó vendégfogadó közelében egy gyorsan vágató kocsis egy gyermeket sodra le 's kerekai mindkét lábán keresztül mentek. Az utcasarkon álló városhajdu még sem tartóztatá föl a' kocsit, mi az öszszetódult népet annyira megboszantá, hogy sokan a' hajdut körülvevők és a' városház felé inditák, hol alkalmasint szigoruan büntették volna őt meg tudtára adván, hogy máskor iparkodjék az olly kocsit megállítani! Egy kis figyelmet talán mégis érdemel polgártársink élete. — Hirlapjaink közt jövő félévre némely változások fognak történni. A' „REGELŐ“ Mátray ur szerkesztése alatt julius elejétől fogva nem fog többé megjelenni; de azért koránsem hal el, mikép azt némely lapok hirdették, hanem vagy még julius elején, vagy legalább jövő januárban más szerkesztés alatt ismét meginduland. Garay János ugyanis, kit korábbi időkből bizonyosan kedves emlékezetében tart még a' „REGELŐ“ olvasó-közönsége, a' magyar kir. H.tanácsához folyamodott a' nevezett lap folytathatása iránt, honnan kérelme már fel is küldetett a' nm. m. kir. udv. kancellariához. Garayval e' vállolatra, mint hitelesen tudjuk, a' belletristikai írók kedveltebbjei egyesültek, azon szilárd föltétellel, hogy lehető legczélszerűbb divatlapot nyujtsanak hölgyeink asztalára. A' legf. engedély megérkezte után azonnal bővebben fog a' t. közönség értesítettetni e' korszerű vállolatról. — Az olly nagyhasznu, 's eddig fájdalom! aránylag olly kevésbé méltányoltatott „Orvosi tár“ Bugát és Flór szerkesztése alatt jövő félévben nagyobb kiterjedésű leend, 's hetenkint két iven fog megjelenni, hogy az eredeti értekezéseken kívül külföldi nevezetes orvosi felfedőzéseket is közölhessen. E' kedvező változás azonban csupán akkor fog megtörténhetni, ha az előfizetők száma mintegy 800ra szaporul, ellenkező esetben ezentul is csak egy iv jelenendvén meg hetenkint. E' lapok ára Budapesten félévre 2 fr. 30kr. vidékre 3 fr. 20 kr, mi csakugyan olly csekélység, hogy alig képzelhetünk orvost hazánkban, ki azt illy hasznos lapért nélkülözni ne bírná. 'S vajjon hatóságok nem rendelhetnék e meg közközltségen igen szegény sebészeik számára e' folyóirat? 'S nem tehetnék e ugyanezt vagyonsb földesurak is? Egy számfölötti kopó v. agár árán tíz példányt is rendelhetnének tán meg némelyek birtokaik szegény sebészei számára, 's e' csekély áldozattal talán száz alattvalójoknak menthetnék meg életüket, kik most némely sebészek olvasatlansága miatt kellő segély nélkül vesznek el. Városokban ritkábban fordulhatnak

elő illy esetek; ánde járja csak be valaki hazánk itt ott elszórt parányi falvait, 's vérző szívvvel fogja tapasztalni, hogy sok olly sebész van még hazánkban, ki az elhunyt mezei gazda halotti ágya mellett így vigasztalja a' kesergő özvegyet és siránkozó árváit: „Ne sirjon, kedves szomszédaszszony; én részemről mindent megtettem: megborotváltam ő kelmét, két fogát huztam ki, néha megköppölyöztem, sőt eret is vágtam rajta; de hiában, mindnyájan az ur isten kezeiben vagyunk!“ Ne tekintse e' keserü valót senki tulzásnak, mert valóban több olly tényt hozhatnánk föl, mellyek állításunkat szórul szóra igazolnák. Az „Orvosi tár“ szorgalmas olvasása évenkint több száz életet menthetne meg hazánkban, 's e' körülményt ismételve ajánljuk hatóságink és a' földesuraságok emberbaráti figyelmébe. Egyébiránt e' folyóirat jövő félévi folyamátat még az is érdekesítendi, hogy a' Pesten maj. 29—31ikén tartatott orvosok és természetvizsgálók gyűléseinek irományit egész terjedelmökben közlenni. — A' lég néhány nap óta annyira meghűvesült, hogy a' dunai fürdés majd egészen megszűnt, vagy legalább csak ollyanok által gyakoroltatik, kiket szokás és fényűzés még nem puhított el. E' kellemetlen időjárat miatt a' budai császárfürdőben is igen meggyérült a' látogatók száma, 's azon öt kocsis, melly most a' pesti látogatókat oda szállitgatja, többnyire csak 1—2 emberrel, vagy éppen üresen jár egyik állomásról másikra. Ennek azonban nemcsak a' mostoha időjárás oka, hanem némely tekintetben a' bérlő is maga, ki a' fürdőért valamivel fölebb rugtatá, azonban kárpótlásról nem igen gondoskodék. A' fürdő-szobák most is éppen ollyanok, mint tavaly voltak, 's a' zene olly rossz, hogy inkább riasztja onnan a' látogatókat, hogysen oda édesgetné; ezenkül pedig minden eljátszott darab után pontosan körüljár az egyik hegedűs vagy szerencsétlen flótás hangjegyes papírával, és sorra kunyorálgat a' sétálóknál; ha valaki hat illy rossz darabot hallott eljátszatni, úgy bizonyos lehet abban, hogy hatszor fognak erszényéhez alázatos folyamodást intézni, melly többnyire meghallgattatik, mert az emberek nagyobb részében megvan azon helyes vagy helytelen hű érzés, hogy közhelyen nem szeret fukarnak látszatni, főleg szép hölgysemek vizsga pillantásu ellenőrsége alatt. 'S ezen rossz és drága zene aztán minden, mi ott élvezetül kinálkozik, mit a' nagyobb furdésdíjjal csakugyan nem igen egyeztetethni öszsze. E' dolog baja azonban főleg azon százfőjű hydrán alapszik, mellynek neve egyedáruskodás; a' császárfürdő mosfani bérlője ugyanis egyszersmind tulajdonosa az ugynevezett királyfürdőnek, 's bérlője a' hidhoz legközelebb eső rudasfürdőnek. A' rácz- és sárosfürdő részint szűk részint kissé távolabb fekszik, 's így a' fürdeni akarók mindenkép kezébe jutnak a' császárfürdő bérlőjének, ki semmi vetélkedéstől nem tarthatván, kénye szerint üzheti az egyedáruskodás minden nemű részleteit. Ellenben, ha a' 3 nagy fürdő 3 külön vállalkozó alatt állna, úgy kényelem 's olcsóság által egyik a' másikat lehetőségig iparkodnék meghaladni, mi a' nagy közönségre nézve csak üdvös következményü lehetne. Igaz ugyan, hogy akkor a' bérlő nem nyerhetne talán olly sokat, mint most; de vajjon az egyes bérlőnél nem érdemel e' nagyobb tekintet az öszszes közönség? Nincs olly egyedáruság, melly a' nagy közönségre nézve káros, vagy legalább kellemetlen következményt nem szülné! — A' „Szinmútar“ 21dik füzeté megjelent, 's jövő kedden minden pesti könyvárusnál kapható leend, tartalma: „Egy pohárvíz“, vigj. 5 felv., Scribe után francziából forditá a' kiadó. Azon rendkívüli szerencse, mit e' színmű nemzeti színpadunkon tett, olly nagy figyelmet gerjeszte az olvasó közönségben, 's annyi megrendelés érkezett eddig az itteni könyvárusok és kiadóhoz, hogy e' színmű 2dik kiadása is sajtó alatt van már, minélfogva minden ezutáni megrendelés is ki fog elégíthettni. — Wagner pesti műárusnál, a' szervitátéren, hazaszerte tisztelt Fáy Andrásunk élethű arczképe jelent meg e' napokban, mit csak azon egyszerű kérdéssel említünk: van e' olly nemzeti ügyünk, mellyért Fáy András tettleg nem buzgott, 's van e' olly valódi hazafi és honlyány, ki a' tisztelt férfi arczképéből lelkesülést nem ohajtana meríteni? E' napokban utazók érkeztek Zrínyi gözűsön P e s t r e, kik Konstantinápolybul 8-9 nap alatt értek ide, mivel a' török határszéli veszteglés megszűnt. — N e m z e t i s z í n p a d u n k o n f. hó 11ikén „Lyány és nő“ vigj. 2 felv., adaték, és „Arlequin mint lovagművész“, tánczj. 1 felv.; 12ikén „Romeo és Julia“, dalj. 4 felv.; 13ikán „Nőragadás az álarcos bálból“, bohózat 3 felv.; 14ikén „Benjamin Lengyelországból“, vigj. 5 felv.; 15ikén bérszünettel „Miért?“ vigj. 1 felv., és Sivori hangversenye; 16ikán „Leány és nő“, vigj. 2 felv., és „En“, vigj. 1 felv.; (tehát 7 nap alatt csak 6 vigjátékot láttunk, — erre már csak lehet egy kis jókedvünk!) 17ikén „Lignerolles Luiza“, dráma 5 felv. jött színpadra. N.1. —

(Magyar tudós társaság ülései majusban). 3kán a' társaság az éjszakai Európában utazó Reguly Antalnak adandó utasítással foglalkodott. Egy füzet perzsa, arab és török nyelvből fordított költemények vizsgálat alá bocsátattak. — 17kén Taubner Károly lt „Tiszta mértan“ czimű, nem sokára kijövendő munkája tervét terjeszté elő, 's különösen a' mértan előadása módszerét, a' mértani tételek különböző nemeit 's a' mértan történetét a' legújabb időkig olvasta fel, egy pillantást vetvén a' mértani irodalom mibenlétére hazánkban is. Hogy az egyetemi és elmés módszer, a' számokat néhány egyszerű jegy által előadni, Indiából származott legyen, okokkal vitatta 's azon emlékezetes körülményről, hogy a' népek majd mindnyája tizig

számlál, Humboldt Sándor vizsgálatai nyomán érdekes adatokkal mntogatta. Ugyanez ülésben egy terjedelmes matematikai munka mutattatván be nyomtatás végett, annak bírálók nevezettek. 24d. Kállay Ferencz rt Kölesey F. és erdélyi Horváth István közt, a magyarországi részek viszszakapcsolásáról folyt értekezések sarkpontjait vizsgálván, saját ez ügybeni nézeteit is terjeszté elő, 's e' még eddig feloldottaknak nem tekinthető kérdések végképi kiegyenlítésére szolgáló pontokat igyekezett kijelölni. Nyomatás végett egy classica literaturai fordítvány, egy nyelvtani 's egy országismereti munka adatott be, 's azoknak vizsgálók rendeltettek. — A' könyvtár e' hónapban köv. ajándékokkal szaporodott: 1.) Az elnök gr. Teleki J. ur egy XIII. századbéli, hártýára irt igen ékes missalával, és egy 1488. Párizsban 4r. hártýára nyomtatott és számtalan, ritka szépségű fametszettel 's diszesen színelte initialisokkal ékes hórás könyvvel nevelte az incunabulumok gyűjteményét. 2.) Bizony Károly 16 kötet régibb becses munkát küldött. 3.) Bloch M. lt: Móses Leviticusa. Buda 1841. és: Nyelvészeti nyomozások, Buda, 1841. 4.) Bartos-ságh I.: Beobb. über d. Götterbaum. Buda, 1841. 5.) Fáy András tt: Nönevelés. Pest, 1841. 6.) Nagy Ignác lt: Szinműtár XIX. d. füz. 7.) Török Ján.: Alcsúth, gazdasági tekintetben. Buda, 1841. és Über d. Leistungen d. moskwaischen Ackerbau - Gesellschaft. Moskwa, 1841. 8.) Wigand Fr. pozsonyi könyvtáros tizenkét saját kiadási darabot. 9.) Balla Károly lt: Vélemény a' büntetésmód javítása iránt. Pest, 1841. 10.) Czuczor G. rt: Cornelius Nepos épen maradt munkái. Buda, 1841. 11.) Kállay Ödön: Magyar és Erdélyországok törvénykönyve. Debreczen, 1841. 12.) G. Teleki László lt: Kegyzencz. Pest, 1842. 13.) Vállas Antal rt. Egy felállítandó m. központi műegyetemről. Bécs, 1841. — A' kéziratárt gr. Kemény J. lt. egy 1529ki magyar történeti kézirattal, Kondvicska Márton györszigeti pleb. pedig Cornides, Fabchich és Kazinczy F. lől öszvesen hat eredeti levéllel nevelte. — Végre a' természetiek tárát Nagy Károly rt. 80 tb. válogatott éjszakamerikai ásvány-darabbal öregbítette. —

Jun. 7kén Milos hg nagy kísérettel Brassóba érkezett a' tömösi passussonkeresztül, hol a' katonaság tisztelettel fogadta. Este a' városi hangászkar zenével tisztelte meg. Innen az előpataki fürdőbe készül néhány napra 's onnan N. Szebenben keresztül Bécs felé szándékozik folytatni utját.

(Halálos-büntetés Temesvárott nyárelő 10kén) Halált hirdetek, mit nem a' közügy emberének szíve melő feláldozása, 's nem csatatéren a' hon érdekei mellett kitüntetett elszántság, sőt sem aggott kor, testi betegség sem, hanem lelki míveltség 's erkölcsi nevelés hiánya miatt elkövetett borzasztó bün idézett elő; vesztőhelyen 's bakó-kéz által véghez vitt halált hirdetek 's a' közel lefolyt napokrai emlékezés búskomoly eszmékre ébreszti keblem bánatos húrjait. Némelly nemzetek hirlapi uton's törvényszéki nyílt vitatások folytán a' büntettparányi részleteinek is tudomására jönnek, 's Lafarge Máriának mult évben a' tullei eskütszék előtt lefolyt pere milly nagy benyomást tön a' világ mívelt nemzeteire? Az ijesztési rendszer védőji példaadás végett nyilvánosságot ohajtanak a' büntetés-alkalmazásnál, nyilvánosságot a' bakónak szivrázó 's érzéktompító eljárásánál, nyilvánosságot a' deresre fektetett bünös pálcza-ütéseinél, nyilvánosságot a' fenyíték minden nemeinél; mert ez lélekre hat 's büntőtől ijeszti el azt, ki bünről álmodott, valamint azt is, kinek bün nem jutott soha eszébe. A' köz-állománynak azonban nincs joga ijeszteni, 's ez által büntetni oly embert, ki büntetvért soha sem forgatott elméjében. Rettentés általjánban soha 's egyedül javítás a' büntetésnek célja. Kevés kivétellel polgári intézetink minden eljárásiban nyilvánosságot ohajtok, mert a' számnélküli vizsgálások kártékony kifolyási enyésznek előtte, mint melegítő nap sugarai előtt magasbol lehulló hópehely elolvad. A' büntető hatalom fenyítésit azonban az érintett kevés kivétel közé számítom, mivel az erkölcsápoló szemérem, 's a' bünösben is sérthetetlen emberi méltóság a' titkos eljárást szükségessé teszi. — Oktatni, nevelni kell a' néptömeget, nem ijeszteni; szívébe kell önteni a' jónak érzetét, nem szerencsétlen embertárs alacsonyításával rosztul rettentve igazítani jóra, mire őt nem tanítottuk. Hirlapi 's törvénykezési nyilvánosság azonban példaadásra is üdvös eszköz, mint az eddig fenálló ijesztési rendszer. Ez t. i. okokat hoz fel a' népet bensőleg meggyőzni a' büntetett fertelméről, gyászszos következményit szívrehatólag tünteti ki, midőn a' vesztőhelyre alétan felhurcolt, vagy deresre fektetett bünös szenvedési pusztá tényt 's a' bün következését mutatva, részvét könyűit sajtolja jobbadán ki a' néző szeméiből, 's borzalommal tölti el keblét, minek rémitő képei őt álmaiból is felrezzentik. Fenyítő törvénykezésünk mostani rendszerében a' tett végeredvényei, a' fenyíték alkalmazása nyilvános, a' büntetett kifejlése, ennek megítélése azonban annyira titkos, hogy a' bünös maga csak ritkán, a' közönség soha, 's egyedül a' tisztí ügyvédek és bírák jutnak az eset egész tudomásába. Ez eljárás véleményem szerint fonák rendszeren alapul, mert nyilvánosságot enged, hol az káros, 's tilt, hol szükséges; biztat azonban a' remény, hogy büntető's javító- rendszerünk kidolgozására utolsó országgyűlés által kiküldött, valóban diszes választmány, mostani rendszerünk végét eszközlendi, 's törvényalkotást hozand javaslatba, minélfogva magának a' bíróságnak czélszerűbb alakulása mellett, a' bírói szavazás, 's fenyíték kivételével, a' fenyítő törvénykezés többi eljárásai, a' felek és tanúk kihallgatása, védelem és vitatások egész nyilvánossággal történendnek. — Közügyeleti tárgyak szabadfejtetésével foglalatos hirlapjainkból nevezetese bünbeli esetek történetei nincsenek ugyan kirekesztve; de eddigi titkos rendszerünk nem hat közvetlenül a' nemzet egyetemére, 's a' közönség részvétét nem képes fölbreszteni. Em-lítésre méltó büntettek ez okból azért, mintha a' jó, de rosz iránt is fogékony nemzetünk keblében Capelle Máriák nem volnának, de mivel a' bünbeli esetek eddig egyedül a' bírák és felek zárt köréhez tartoztak, hirlapjainkban gyéren 's ekkor is rövid vázlatban közöltettek. Bünbeli történetek terjesztése lélektani, 's a' nép erkölcsi jellemének feltűnése tekintetéből, valamint azért is kívánatos, mivel ez életnek rövid, 's még is veszteljes pályáján merített

való 's lett-dolgok említése sokkal élénkebb hatást gyakorol 's büntőtli irtózássra fogatosabban serkenti a' népet, mint pszichologiai 's nyelvtani szabályok szerint készült regényes költemény; 's ezen meggyőződés serkentett engem is jelen soraim közhírré tételére. Folyó hó Skán reggel 5 1/2 órakor, az eső sűrűn hulla, 's Vuics Akszentie 23, Szekulics Anna 48 éves dentai lakosok, mint büneiket bevallott gyilkosok 's rablók hóhérpallos által kitöröltettek az élők sorából. — Mint feljebb érintem a' büntetés célja javítás, de a' szerencsétlen, ki pallos által veszti életét, többé nem javulhat, a' halálos büntetés ezért áltájában czélszerűtlen. " Társas szövetkezésen kívül, midőn felbőszült ellenség törekszik életellen, 's vagy huszszor megveretten ismét visszatér, hogy kezeimmel bevetett földemet elpusztítsa, míg én csak egyedi erőmet tehetem ellenibe, el kell vesznem, vagy őt kell megsemmisítenem, 's ekkor a' természeti védelem törvénye igazol, 's dícsérérette. Társas szövetkezésben azonban, mellyben a' közönség ereje intézetik egy ellen, az igazság mellyik elve hatalmaz föl ezen egynek halállali fenyítésére? Milly szükség menthet érette? A' fogságba esett eleneit halálnak áldozó győztest barbárnak nevezük! Lefegyverezhető, 's büntethető gyermeket megfojtó ember szörny gyanánt tünik fel szemünkben. A' társas szövetkezés által elítelt bünös legfeljebb legyőzött, 's tehetetlen ellenségnek tekinthető, 's a' törvény irányában gyöngébb, mint gyermek felnőtt ember irányában. " Ezen szavait intézte a' halálos büntetés eltörlesztésére tartott beszédében 1791k év közepén Robespierre a' nemz. gyülekezethez 's bátor két év multával a' retteggetődsi rendszer legtüzesb bajnoka, szavaival ellenkezőleg sok ezer polgárt gyilkola meg, fentebbi szavai örök igazság gyanánt foguak ragyogni még is a' történetek évkönyveiben. Embergyilkoló legnagyobb bünt követ el a' társas szövetkezésen, mert ennek alapját, a' személybátorságot semmisíti meg, 's a' társaságot tagjától fosztja meg, melly ha másképp nem, egy maroknyi föld művelésével, a' szövetkezésre hasznót árasztott, 's a' társaság ugyanazon bünt, mit egyes rajta elkövetett ismételvén, hóhérpallos által végzi ki a' gyilkost, ki szoros őrizet mellett többé nem árthatott, 's dologra kényszerítés által még sok évig használható volna. Egy vesztés a' másikat vonja maga után, 's a' szövetkezés egy büntelen, 's bünös, de még is használható tagját veszti kebléből. A' halálos büntetés ez okból nem czélszerű, szükségtelen, 's a' szövetkezés érdekeit tekintve káros egyszersmind. A' polgári társaság kötelessége a' bünöst, mellynek javulandása iránt minden remény elenyészelt, többé nem ártható állapotba tenni; de valamint egynek, úgy az egésznek nincs joga más ember életéhez. Honunkban fenyítő, 's büntető rendszerünk hiányai most még mentik némileg a' halálos büntetést, mert nincsenek börtönök, mikben a' javíthatatlan bünös halálíg tartó fogságban dolgozhaték 's e' szempontbol Vuics Akszentie és Szekulics Anna rémitő büne oly nemü vala, miszerint megyénk 20. év leforgása után újra kénytelenítették hóhérpalloshoz nyulni. De lássuk a' rémitő esetet, mint ezt a' kezeimnél levő perbeli iratok, 's névszerint Vuicsnak önkinti vallomásából megérthetem. Dentai lakos Szekulics Demeter urodalmi pandurnak feslett életű neje Anna, 46. éves, Vuics Péter dentai 1/2 telkes gazdának Akszentie nevű 21. éves fiával tilos szerelmi szövetségben élt 1839k év kezdete óta. Munkakerülés, és a' feslett nőveli viszony egy izben arra bírta az ifjút, hogy atyja házában 6. év óta lakó Milos György erdőcsősz ladjából 26f. 40krt pengőben ellopott; ezen büntette azonban csak hamar fölfödöttét, 24. pálczaütésre, 's az ellopott öszlet visszatérítésére ítéltetett. — Kiállott büntetése után Annát látogatva, az őt a' bünnek oly könnyű bevallása miatt pirongatással illette, 's nevezett Milos György több száz forintnyi pénzének, ha egyébkép nem, honlevő nőjének meggyilkolásával elrablására oly hozzáadás mellett szólította fel, miszerint a' büntetett elkövetésében neki segítségül leend. Több izbeni öszszejövetel közben tett megállapodás után a' büntetett létesítése Milos György hon nem léte miatt elhatározatván, 1839k évi majus 19kén vasárnap délutáni táncmulatság után minden gyanu-elhárítás végett Akszentie atyjának lovait legelőre vezette, 's esti 10 óra tájban bünöstársa lakásához visszatért. A' bünösök rövid értekezés után Milos György ablakai alá vonultak 's a' szobába tekintve asztalon egő gyertyavilágnál, az erdőcsősz nőjét férjére várakozólag nappali ruházatban ágyon elterülve szemlélték. Most a' társbünösök szobajátohoz közelledtek, de azt bezártan találva Vuics a' szendergéséből ébredő Mártát arra kérte: hogy lovainak a' méneshezi kivitele után haza térvén, mivel Márta szobájában égő gyertyát lát, nyitná fel az ajtót, 's engedné meg neki férje haza jövetelég időtöltés miatt a' vele beszélgethetést. A' házigazda fiát szavárol megismerő Márta, a' közelgő halálos csapást távolról sem gyanítván, az ajtót felnyitá. Vuics szobába léptével az asztalon égő gyertyát azonnal eloltja, 's Mártát mellénél ragadja. Szekulics Anna az ajtó előtt álló fa-zsámolyt kezébe emelve, Mártának fejére sújtja, 's a' szerencsétlen áldozat azonnal földre rogyik. Anna a' földre terültnek mellére térdel, Vuicsot az asztalon heverő tompa kés elővételére, 's ezzel az elalélt aszszony nyakának lemetszésére szólítja. Vuics az evő-kést kezébe ragadja, 's Mártának gégéjét a' kés tompasága miatt reszelve nehezen levágja. Mártát vérében fetrengve 's földön fekvé hagyják, a' szobában levő pénzesládát a' kertbe kiemelik, fenekét feltörlik, 's benne volt 160 frtot pengőben, 's 10. aranyat kiveszik, 's a' helység szelén kezeikkel kikapart gödörbe rejtik. Anna ezután lakába, Vuics pedig a' helység méneséhez visszasietett. Reggeli szürkületkor azonban Vuics lovaival együtt haza térvén, a' reá várakozó helységi előljárók által befogatott, 's mivel vértől bemoeskkolt ruházata elárulta, rémitő bünét, bünöstársát, 's az elrablott pénz hollétét azonnal megvallá. Szekulics Anna büntetett a' fenyítő törvényszék előtt bünöstársávali ismételt szembesítés után ismérte csak meg. — Nem egyszer emelkedett tartós fohász kebleméből, ujaim közt reszketetta' toll e' rémitő bün rajzolásá közben. Nevelés, oktatás istenért uraim, 's ehez hasonló borzalmas esetek ritkulandanak! — Megyénknek a' bünösöket hóhérpalloshoz kárhözható itélete, a' n. m. k. föitölészek által is helybenhagyott, 's ő felségének f. évi 1784/2021k sz. alatt kiadott k. udvari parancsa a' bünösök-

*) Több ség e' részirő megyei czimbo a' már

túl legfelsőbb kir. kegyelmét megtagadta. F. hó 5kén a' megye új házában, elkülönzött két börtönszobában, a' bűnösök három napi közszemlélésre kitétek. A' nép özönlett a' megyeház felé, ennek kapuját ostromlotta, a' két gyilkost csodálta, 's vágyát kielégítve sok nevetve távozott; de a' halálra ítelt két szerencsétlen szaggató kinokat és kétségbeesés gyöttrő fájdalmat szenvedte három nap 's annyi éjen által, mi a' halálnál százszorta keserűbb. Ha fenyítő rendszerünk hiányai a' halálos büntetést szükséglik, végezzük ki a' bűnöst ítéletkihirdetés után azonnal; ne szaggassuk szívet embertelenül, ne sajtoljuk ki homlokára három nap lassu folyása alatt minden perczen a' halálos veríték kinjait, hisz a' szerencsétlen éltevel lakol bűnéért ugys, ez pedig a' legnagyobb veszteség! — Ormós Zsigmond.

(Egészen meg nem irt magyar munkára előfizetés után több év óta esalfán üzött 's jelenleg is többféle hazug örv alatt folytatott csalárd koldulás, közönségünknek figyelmeztetésül) Köv. levél érkezett hozzánk a' budai császárfürdőből: T. Szerkesztőség! Valóban különös, hogy e' két fővárosban, a' koldulás ellen a' legirányszerűbb gátok tétetvék, még is olly nagy a' politikai holdusok száma, hogy mi vendégek miattok alig maradhatunk; de minden illy politikai koldulók közt, a' Magyarok Emlékét írató hivataltól legtöbben lepnek meg bennünket; pedig már az Emlékirat, személyesen mind a' két magyar hont szemtelenül bejárta 1832tő óta 's annyi pénzt gyűjtött és szedett össze, hogy velinre is háromszor ki lehetne azon nyomtatni a' 4 kötetből leendő számtalanszor hirdetett Magyarok Emlékét, még is jelenleg is előfizetésre szólítatunk általa fel! 's majd valamely új könyvet, melyet a' könyvárosoknál megvehetnénk, tukmál nyakunkra, majd az árviz által Pesten megkárosultak javára árultatja könyvét! Mult napokban m. H. — gróffal volt szerencsém lenni, midőn egy aszszony, ki magát a' Magyarok Emléke segédírója Deák Tódor első strázsamester nőjének lenni mondotta, 's a' tűz által Kassán károsultak számára árulgatá a' Kassán kijött francia lázadást! Illy sz. irányra tekintve, a' m. gróf 7 könyv árát le is fizette. Három izben volt szerencsém az idén vendégkép a' m. urasággal Pesten lenni, 's mindenkor meglepetünk az Emlékirat szemtelen kérégetőitől. Megpillánván pedig, bámultam hogy csak azon egy aranyos metszésű jegyzőkönyvbe milly tömege van jegyezve a' megcsalott előfizetőknél! Csudálom, hogy ollyannak fizettünk előre, kimaga írni sem tud, 's ő biztosít előfizetésünkről, kinek a' nap alatt semmije nincs. Tőle könyvet várni esztelenség tőlünk. Boszankodva sajnáljuk csak azt, hogy annyi ezer okost meg tudott esalni! Nem lenne talán igazságtalan, ha t. Pestmegye a' Magyarok Emléke iratóját a' tömérdek előfizetésről számoltatná; de ha már t. Pestmegye, kinél hirszerint már több törvényhatóság és magányos megcsalott panaszt tett, az Emlékirat családságát közönyös szemmel nézi 's nem gátolja, t. Szerkesztő ur figyelmeztesse a' közönséget*), hogy a' Magyarok Emlékét irató akármely szín-alatti zsarolásitól őrizkedjék. Hadd szegyenüljön meg, ha képes, 's cifra leveleivel senkinek ne legyen terhére, annyival is inkább, mivel a' n. m. k. H. tanácsnak van olly rendelése, hogy senki, mig könyve nem kész egészen 's vizsgálaton át nem esett, annak közrelelte végett meg nem engedtetik az előfizetés - szedés. Bizonyossá tehetem t. Szerkesztő urat, hogy a' Magyarok Emléke 2ik kötetéből még egy betű sincs megírva, még is mind a' négy kötetre ma is szedik az előfizetést! Illy családsággal játszván ki a' közönség, literaturánk nagyon sokat vesz, 's e' hazafiság-örvü tolvajság által a' tudós író urak hitele is adaesonyittatik. Császárfürdőben nyárelő 10kén 1841. aláz. szolgálja S. J. s. k. uradalmi ügyész és titoknok. —

(Népnevelés akadályai) A' Jelenkor 43k számában Zalamegyéből mileji plebanus Stankovits Ferencz ur vallás - türelmetlenség czim alatt panaszolva jelenti a' hazának, hogy Göcsej nevű fiókegyházában valami temetése alkalma a' halott-temetéssel foglalkodó számos reformatus a' sirkeresztet mélyen a' sirdombba rejtették: de Milejben is, ugymond, hol számosabb reform. lakik, mint katolikus, ki szokták a' sirkereszteket tördelni; sőt a' temetőben álló keresztet fejszével vagdalták. Valóban kedvetlenül illy, holtak nyugalma iránti tiszteletlenséget hallani, olvasni! De ki nem tudja, hogy a' hol kivált kerítettlenek a' temetők, ott majd mindenütt napirenden szoktak lenni a' halottak rájuk kiáltásitól semmit nem tartó temető-kertekben kobozó czinokosok illyféle tetteik? De hogy a' kereszt mélyen elásatása esetére is békétürőbb legyen a' n. tisztel. plebanus ur, egy a' minap történt, illynemű, de tán élénkebb példával kívánom panaszát enyhíteni. Mult napokban Sz. — megyének R. — falujában, a' mind g. catholicus lakosok közt egy élelmét kereső idegen szegény reformatus gyermeke meghalt, kinek a' falu lakosi csak fizetésért engedtek temetőjökben sirt áshatni. Nem olly méltán bélyegezhetni é már az illyen esetet is vallás - türelmetlenségi czímmel? de miután tudom, hogy a' lelkész otthon nem létiben 's annak tud'a nélkül követték el R. falu lakosi ref. kereszttyén társukon e' szeretetlenséget, nem nevezhetjük e' tettet egyébnek, mint az alsó néposztály balitéletének, v. inkább tudatlanság-szülte türelmetlenségnek. Midőn tehát illynemű temetőkerti kobozásokat kereszt - vagy fejfa-kivagdálásokat, vagy a' keresztet egészen elnyelő sirormozásokat követ el a' nép, ne jelentsük azt mindjárt be hazánknak a' különböző hitsorsuak iránt ingerültséget jellemző panaszszal: inkább azon legyünk, hogy hiveink gyermekei felvigyázásunk alatt, az illyféle kihágásoktól okodóbbakká neveltessenek. Tetteik hírlapjaink e' szent tiszt teljesítésére készítő lelkes felszólításokkal; legyünk rajta tehát, hogy a' hozzánk kiáltás pusztában elhangzó szózat ne legyen, 's ne szegyenüljön meg az e' fontos tárgyhoz meleg kebellet szólók bennünk helyzett bizodalma. Engednénk is örömezt lelkes hazafiak felszólítások-

nak! mert ugyan ki ne vágya szelidebb erkölcsű emberek közt lakni? ki ne ohajtana polgártársainak emelkedésüket! de panaszoljuk é, mi ugy is tudva van, hogy mi sok akadály ellenzi a' legbuzgóbb igyekezet sikerülhetését? mert vannak ugyan alkalmas vezérkönyveink a' népnevelésre; de sok helyen a' csekély, 's még a' mellett megtagadtni szokott, fizetésen tengődő tanítók ezeket czélszerűleg használni alkalmatlanok levén, ha csak a' lelkészek az iskolák tanítását is általánosan sajátjokká nem teszik, — mire pedig nem is érkeznék, de illy terhet ingyen magokra vállalni nem is kötelesek — lehetnek bármi nagy számu hasznos iskolai kézikönyvek, tesped azért a' népnevelés. Hát még a' hol az is megtörténik — és pedig történik — hogy ha találkoznak is korszellemű, szép, jó iránt érezni 's azt előmozdítani tudó, hajlandó iskolatanítók; de az előítéletekkel teljes, 's minden vele nem egysorsut hidegen gyűlölő alsó néposztály, már csak azért is ellenök támad, mivel gyermekeiket nem azon mód szerint, 's nem is arra tanítják, mit velök, vag. őseikkel hajdan tudatlan tanítóik tanultattak, vagy pedig azért gyalázzák rágalmazzák az alkalmas iskolatanítót, mert nem olly nagy hangu, vagy éneket czikornyázó kántor, mint volt az, kit előbb hasonló szintelt okokkal elkedvetlenítve, elmenésre kénytetek. Vagy azért nem szívelhetik, mert népszerűtlen levén, társalgásukhoz simulni nem képes, vagy mind ezekhez számítva, azért fogják el a' szülék gyermekeiket az iskoláktól, hogy a' tanítók fáradságuk jutalmát kérvén, azt habár csekély is, de fizetni tehetetlenek. Mikor mondom ezek 's más több illynemű akadály gátolják a' népnevelés folyamatát, mikép haladjon azon elő, kivált jó renndel ismérten faluban a' lelkész, kinek legszivrehatóbb beszédje sem bir annyi behatással a' népnek valamire való bírásában, mintegy tudalékos sógornak, vagy komának, nyilvános helyeiken p. o. lakodalomban, keresztelőben, malomban, vagy pedig koresmában a' tanító, v. mi több, még a' lelkész ellen is, ha ez azt igaz ügyében pártolja, felerülőt lázító beszédje? Nemzeti jóllétünk iránt buzgón érző lelkes hazafiak! tisztelettel fogadjuk mi szépre jóra ébresztő — közelebb a' Jelenkor 43k 's 44k számaiban is — szét röpitett szavaitokat: de kérünk, fogjátok fel hévvel az érintetem akadályok elhárítását is; irjatok közöljete a' hazával arra nézve is élénk felszólításokat, hogy azok, kiket illet, legyenek igazán munkások iskolatanítókat képező intézetek minélelőbb 's több helyeni felállításában, gondoskodjanak a' tanítók állandó tisztes fizetésükről, mentsek fel őket a' nép önkénye alól; a' helybeli lelkészeket kívül minden öt hat helységnek rendeltessék egy, vagy ha lehet 2, egy világi, és egy egyházi személyből álló, iskola-felügyelő, mint már ezt a' dunamelléki egyház-kerületben gyakorlatban lenni tudom — kik a' vigyázásuk alá rendelt iskolákat havonkint járják fel 's véleményeiket az esperesi vizsgálatához csatolva itéljék meg a' tanítók alkalmas vagy alkalmatlan létüket, helyes, vagy helytelen tanításukat; fordítson a' törvényhatóság illő figyelmet arra, hogy a' szülék vagy tanító elleni ingerültségből, vagy más csekély okért, p. o. libamalacz-örzésért, gyermekeiket az iskolától ne fogják el; ne várjon az iránt bepanaszlást a' lelkésztől, melly így csak őket tüzi ki hiveik gyűlölségének 's bosszuallásának tárgyaivá 's a' t. 's a' t. Igy azután, ha az akadályok elhárítatnak, reményteljes kebellet várhatjuk, hogy célhoz vezető levén a' józanabb népnevelés, nem lesz okunk a' sok kihágás, bigottság-szülte szeretetlenségek miatt, sőt hiszszük, hogy jövő felvilágosultabb korszakunkban nem lesz a' vallásbeli türelmetlenség ellen való panaszra is. Egy lelkész.

(A' szavazásjog-kiterjesztéséről.) Fejérmegye (Jelenkor 38dik sz.) melegebb vérrel 's engesztelőbb lélekkel mutatkozik az uradalmi tisztviselők' pártolásában, mint Pestmegye RR. (Jelenkor 33dik sz.); mert nemcsak említésben hozza fel, sőt az előbbkelőkre azon jogot is általruházni kívánja, hogy a' megyei tisztválasztáskor szavazhassanak: csak az kár Fejérmegye' indítványában, hogy az iránt: vajjon az előbbkelők sora alatt kit értsen és mellyik hivatalig kívánja kiterjeszteni a' szavazásjogot? határozattal nincsen; mert az előbbkelők' nevezete alatt érthetni a' kormányzókat, főnököket, felügyelőket (director, praefectus, inspector); ez utóbbinál a' főbrendüek megszűnnek 's azután jönnek rendszert a' gazdasági tisztek: tiszttartó, számtartó, kasznár, ispán 's a' t. Mi a' főbkeket illeti, habár nemes ágyból nem származtak is, általán véve a' ns megyék őket jeles tudományuknál 's erényeiknél fogva tiszteletből táblabírák' sorába helyezni, ember emlékezetétől fogva méltóztattak; ha pedig nemes származásuak, minthogy nagyobb részint csakugyan illyenek választatnak, jóllehet azon megyében fekvő birtokuk nincsen, nemesi szabadságaiknál fogva mindazáltal joguk van a' megyei tisztválasztáskor szavazáshoz; mert nemesi szabadságuk használata e' tekintetben törvény által sehol korlátozva nincs 's kiterjed hazánk' minden részére. De van hazánkban számos példa, hogy a' földesur (pedig még grófok is) uradalmát maga kormányozza, főbb tisztviselője tiszttartó, vagy ha ezt is fölöslegnek itéli, a' számtartó; — így a' ts vármegyék' s z á n d é k a bővebb felvilágosítást kíván. Hol és mellyik megyében, ki és melly tetteért öntötteki az uradalmi tisztviselők közül a' levest 's keményítette-meg a' megyei Rendek' szívet, nem tudhatni; de elég fájdalmasan esik az ártatlannak azt tapasztalni, hogy midőn egy grammatikát, syntaxist (azt is néha rosszul) végzett falusi jegyző a' megyei tisztválasztáskor szavazásra méltatik, a' böleselkedés, hazai törvény' iskoláit dicsérettel végzett, de sors-okoza eset által nem nemes uradalmi tiszt, onné kizáratik és tárgyaul válik a' falusi jegyzők' gúnyának, kiket pedig sok uradalmi tisztviselő irnokokul sem használhatna. Menjünk tovább 's lássuk: hány falusi jegyző olvas hazai munkákat, újságokat 's hány segíti részvete 's munkája által nemzeti irodalmunkat? hosszas nyomozás után is alig találhatni néhányat; ellenben az uradalmi tisztek közül többen a' történet dolgoknak vagy gazdaság körül felfogott tapasztalásainak közlésivel elősegítik gazdaságunk ügyét, magyar könyveket vásárlanak, hírlapokat járatnak 's ez által üdvös előmozdítóivá lesznek a' közügy szentségének. Ha talán egy oka az uradalmi tisztek iránt viseltető idegenségnek az, hogy több földesur külföldi, gyakran alávaló 's tudatlan emberekkel töltik-be uradalmi hivatalaikat, a' megyék ebbeli tartózkodása igazul némileg; de az elvet honszülöttekre, törzsökös magyar apák' gyermekeire alkalmazni, nemcsak fájdalmas, sőt kárhuzatos; mert ha ezeknek eldődeik Kupa sümegei gróf, vagy Dózsa György pártütők' táborában sátoroztak volna is, minél nagyobb vétséget alig ismérhetni, még is annyi idő óta, a' késő unokák iránt már engesztelődni 's őseik vétkei tetteit bennök feledni kellene. Egy magyar gazdatiszt.

Tárnopoly Gallicziából: Az Abaúj, Gömör, Torna, Krassó, Temes és Torontál megyéktől a' Sándor nhg és orosz koronaörökös nevét viselő Adik

*) Több izben vala már figyelmeztetve lapjaink által is a' nagyérd. Közönség e' hazudozók ármánykodására, sőt még egyszer hivatalosan a' m. n. akad. résziről is, mellynek szintelt tagjaképen merete bekalandozni hazánk külön megyéit egyik vagy másik részese e' tudós nevet bitórló esalfa ál-író czimboraságnak 's most e' levél által ismét megújdonítani van alkalmunk a' már több év előtt tett figyelmeztetést ovadékul. A' szerk. —

számu huszárezred részire állított 715 ujoncz ezredünkhöz is érkezett, kiknek Zahn őrnagy és dandárvezér, Latinovics Illyés segédjével, Parrot ezredes, Janakovics és több huszártiszt uu. elejökbe lovagolván, az ezredi hangszkar zenéje közt (mellynek trombitaharsai a' hőségűl tikkadozó, portul fuladozó 's a' hoszszas uttől lankadó ujonczink' szívébe új kedvet ébresztének a' hadi életre) állomásunkra bekísértetének. De fájdalom! hozzánk érkeztlükkel, kórházi betegink száma 40ből 130ra rugott, három élet' virágjában jobb létre költözött 's nyavalyájok legfőbb oka a' honvágy; többi a' századokhoz csatoltatott 's minthogy rényesek, készakaratuak 's tanulni készek, előre hízogunk, hogy rövid idő mulva, nemcsak annyi sok becsületes, jámbor és józan magaviseletű vitéz hiányát (kik 10 's több évi szolgálatjuk közt a' hadiélet' örömeiben és terheiben velünk egyenlően osztozván f. hó' 26dik napján tőlünk végbucsut veendő 's honjokba indulandók) kipótolandják, hanem tót, német, oláh és rácz létökre szép magyar nyelvünket mind értendik, mind pedig beszélendik is 's így tiz év mulva őket mint lelkes magyarokat édes hazánknak visszaadni képesek leendünk. E' végre nem lehet el nem ismérnünk mind azon nemes lelkű tisztviselő uraknak ezredünkért ezen alkalommal tett fáradhatlan buzgalmit, kiknek hathatós közbenjárta által illy derék 's reményteljes hadnövendékeket szerencsés volt ezredünk keblébe kapni. Vegyék háálás érzelminket, szíves köszönetünket, és mély tiszteletünket. Közli Bierbauer József ezredi lelkész.

(Változások a' cs. kir. hadseregénél.) Adelstein József b. vezérőrnagy, osztályvezér és salzburgi parancsnok számfőlötti alhadnagygyá lett az első német testőrségénél. Előléptettek, alezredekül ezredeké: Langenau Vilmos, Wellington hg 42 sz. gy. ezr., követségi titoknok 's ügyviselő a' dán kir. udvarnál, az ezredben, 's hivatalábani megmaradás mellett. Kayser Ferencz, a' mérnöktestnél, ugyanott. Őrnagyokból alezredeké: Draskovich György gr. a' 11sz. 2dik bánsági gy. határezer, a' szluini 4 sz. gy. határezer; Pflugl József, a' mérnökkarból, ugyanott. Gyalog 's lovas kapitányokból őrnagyok: Baldacci Manó b., d. Miguel 39 sz. gy. ezr., a' főhadikormányászéki katonai osztálynál, Mayer b. 45 sz. gy. ezr., 's kormányászéki segéddé Dalmátországban; Hlawacsek József, Rothkirch gr. 12 sz. gy. ezr., Mayer b. 45 sz. gy. ezr.; Marsano Vilmos, Paumgarten b. 21 sz. gy. ezr., Ferdinánd császár 1 sz. gy. ezr.; Knebel Ferdinánd, Wacquant b. 62 sz. gy. ezr., a' 17 sz. 2dik oláhhatárezeri gy. ezr.; Marziani György, Károly Ferdinánd hg 51 sz. gy. ezr., a' 16 sz. első oláhhatárezeri gy. ezr.; Jellachich György b., a' körösi 5 sz. gy. határezer, a' 11 sz. 2dik bánsági gy. határezer; Pach József, császár vadász, ugyanott; Segur Arthur gr., Ferdinánd császár 1 sz. könnyűlovasezr., Hohenzollern-Hechingen hg 2 sz. könnyűlovasezr.; Piccoli Fridrik, másodőrmester a' lombard-velencei kir. ns testőrségénél, ugyanott; Wüstefeld Lajos, és Gaal Miklós, a' mérnökkarból, ugyanott. Hellin Károly, bécsi helyőrnagy, házi parancsnokává lett az udv. lakvár őrségének. Nyugalmaztaták, őrnagyokból: Krömer József, Paumgarten b. 21 sz. gy. ezr., alezredesi ranggal; Csermák József, Reisinger 18 sz. gy. ezr.; Ehrenreich-Betzmann, a' 2dik, és Tulbasch Mihály, az első oláhhatárezeri gy. ezr., gyalog 's lovas kapitányokból: Zlatter János, a' sz. györgyi 6 sz. gy. határezer, őrnagy rang és nyugdíjjal; Wanivenhaus János; Hrabovszky b. 14sz. gy. ezr.; Reichenshammer Ignác, a' körösi 5 sz. gy. határezer; Simunich Szaniszló, a' szluini 4 sz. gy. határezer; Radichevich János, a' pétervárad 9 sz. határezer; Szabó Antal, Ferdinánd császár 1 sz. huszárezr.; Szláv István Reusz hg 7 sz. huszárezr., mind őrnagy ranggal. Külföldet 's azok elfogadhatására és viselhetésére legf. engedélyt kaptak: Schön Mihály, altábornagy 's osztályok a' hasznai nehézségi Lajos rend első osztályu nagykeresztjét; Segur Arthur gr., Hohenzollern-Hechingen hg 2 sz. könnyűlovasezr. őrnagy, a' főnebbi rend kiskeresztjét. —

Anglia.

(O'Connor ovása tory kegyelem ellen. Elegy.) London, junius 5én: „Feargus O'Connor, a' chartisták egyik legkitünőbb főnöke, köv. nyilatkozványt bocsáta közre börtönéből: „Rettegést 's undort gerjeszte bennem az egyezkedési ajánlat toryk és chartisták közt, melly mult héten a' korona és horgony című fogadóban indítványkép hozaték szőnyegre. Az illy egyezkedés puszta meggondolása is borzadályt szül, 's én ezennel ünnepélyes ovást teszek ellene. Mondják, hogy a' toryk engem szabadon akarnak bocsátani. Jó isten! tagjaim, bármilyen is azok, meg fognak tőlem szolgálatjokat tagadni, ha azt mondanak nekik, hogy szabadságukat szülőföldem leggonoszabb elnyomóitól kapák meg. Mit! én járjak szabadon, és azt mondassam magamnak: ime, te szabadságodat a' tamworthi baronetnek köszönöd, Peelnek! azon férfinak, kinek nevét Irland vérkönyvében csupán Castlereagh neve haladja meg! Ki tett többet Peelnél katolikusok és protestansok egymás elleni uszítására, 's az orangisták felbőszítésére irlandiak ellen? Senki! És én az egész világ szeméi előtt sétálgassak föl 's alá, élő hálalemléke gyanánt a' szabadságnak, azon ember számára, ki hazámat szabadságtól fosztá meg? Nem, nem, soha, soha! Inkább haljon meg O'Connor! Azon egyezkedési indítvány pecsétet ütött szomorú börtönéletem folytatására; mert — a' meggyilkoltatott irlandiak lelkeire és hazám szörnyű sérveire esküszöm, hogy habár holnap jőne is tory kormánytól parancs szabadon bocsátásomra, én börtönödmét elhagyni nem fogom!“ — A' toryk egy szőnyi többséggel nyert siralmas diadala leginkább csak azon körülménynek tulajdonítható, miszerint 8 miniszersegi követ nem volt jelen az ülésben, minél fogvást 7 szőnyi kisebbséggel inkább veszteseknek lehetne őket mondani. Hogy a' kormány a' parlamentet föl fogja oszlatni, azt Russell már szavazás előtt nyilvánítá, 's így e' tekintetben többé semmi kétség nem uralkodhatik. Egyébiránt az egész már bevégzett vitázatra nézve a' M. Chronicle ezt jegyzi meg: „Az ellenzés, csekély kivétellel az egész vitást igen gyöngén vezeté. Stanley és Peel beszédjei értek csupán valamit, ámbár az utóbbinak szavaiból igen észrevehetőleg tűnt ki, hogy nem benső meggyőződése sugallá azokat. Russell ellenben fényesen tüntetett ki ismért szóközi tehetségét, 's azon meggyőző erővel, melly csak a' legtisztább jogérzetnek szokott lenni születtje. A' nép azonban e' beszédekkel 's vitázásokkal már keveset gondol, mert tudja, miszerint a' parlament-fölösztetés bizonyos, és hogy akkor majd a' nemzet véleménye döntendi el a' toryk és whigek ügyét. Ez okból tehát most az egész figyelem a' választások 's választók előkészítésére összpontosul. Toryk és whigek egyenlően sietnek

párthiveiket tanács, okok és — pénz által ügyök igazságáról meggyőzni. Számos alsóházi tag önként visszalép, sokan pedig más helyeken lépnek föl követségért versenyzésre. A' toryk leginkább a' chartistákat iparkodnak pártjokra szédíteni, vagy legalább tulzó radicalokat állítani föl a' whig jelöltek ellenében, hogy a' szabadelmű párt meghasonlása által saját erejüket így is nagyobbitassák. — Ifjabb Eszterházy Miklós hg lady Jersey leányát nőül veendi; a' völegény 24, a' menyaszszony 28 esztendő, az előbbi katolikus, imez pedig protestans. A' menyekző jövő év elején menend véghez.“ —

Franciaország.

(Angol-moszkva szövetség. Elegy.) Paris, jun. 3ikán: „A' Gazette legújabb száma köv. kalandos hangzatu hirt közöl: „Ma köz - beszéd tárgya lön, miszerint Anglia és a' moszkva udvar közt szövetség létesüle kelet eldarabolatása iránt. E' nagy határozatra ürügyül azon körülmény szolgál, miszerint az ozman birodalom ellen minden oldalon zendülés emelkedik. Innen magyarázhatni meg azon késsedést, melly a' keleti ügy végképi eldöntetésit mindedig gátlá. Ha e' hir valósulna, ugy Európa egészen más alakot fogna ölteni.“ A' Gazette ez utóbbi megjegyzése csakugyan való, 's épen azért nem igen adhatni hitelt az egész kalandos hirnek, hanem azon mindennapi költemények közé kell azt sorozni, mellyek politikai körökben mindenkor napirenden szoktak lenni, 's mellyek gyártásra mindenütt elég dologtalan ember találkozik. — Boulogneban jun. 2ikán 9 óraker este 80 utast partra szállított a' rendes rakhajó, kiket egyenkint motozott meg a' vámhivatal. Az egyiknek kezében nagy szalmakosarat leltek, 's ebben pokoleröműhöz hasonlító készületet. Az ember neve Izrael Levy Lillikrap, ki magát bridgewateri fegyveresiszárnak mondja, azon megjegyzéssel, hogy e' találmányát a' francia kormányának szándékozik eladni. — Az angol parlamenti harczot igen nagy figyelemmel kísérik Parisban, 's a' kormány győzelmet ohajt a' toryknak, reménylven, hogy azokkal tán könnyebben fog egy ezétra munkálkodhatni, mint a' whigekkel, kik a' francia kormány kívánatival mindenkor szilárdul ellenkeztek; csupán attól tartanak a' tuillériákban, hogy Peel Carlos szabadon bocsátatását, 's egyik fiának házasságra léptetését kívánandja Izabella királynéval, mit Lajos Fülöp minden áron elkerülni szeretne, mivel fia számára szeretné a' kis királynét megszerezni. — Beszélik, hogy Soult tábornagy a' miniszerelnökségről lemondott, minélfogvást a' tuillériákban új miniszersegi alakításról tanácskoznak; mások szerint azonban a' vitéz tábornagy eddig még csak fenyegetőzött lemondásával, de nem nyújtá azt be, 's hihetőleg csak ijesztgetni akarja a' királyt, ki minden áron kerülni szeretné a' miniszersegi fordulatoknál nem mellözhető kedélyizgatást, 's ingerültséget, főleg most midőn a' juliusi ünnepek közeli tése és nagy hőség anélkül is némi forrongásba hozza a' francziák pezsgő vérért. — A' pairkamrában az ujonczozási törvényt vitatják, 's egy módosítvány szőnyegre kerültek Orleans hg a' miniszersegi indítvány ellen szavazott, mi Soult tábornagyot igen megboszantá. — Garnier-Pagés beteg volt; most azonban annyira javult már egészsége, hogy falura költözhetik, hol az orvosok tökéletesen helyreállíthatni reménylik egészségét. — Algiri hírek szerint a' hadsereg egészségi állapotja jelenleg igen megnyugtató; Bugeaud tábornagy hadcsapatja maj. 23ikán Tekedempt alá érkezett. Utközött ketszer utközött meg az arabokkal; de ezek mindkétszer csakhamar eloszlottak. A' hadcsapat megindulta óta Abdelkader főnökei nem merik a' schetifvölgyi lakosakat gátlani közlekedésükben a' francziákkal, 's így egy nap alatt 300 lovat hajtottak Mostaganembe, 's naponkint egész falka szarvasmarhákkal jelennek meg a' nevezett város vásárterén. Algirban legtökéleteseb csönd és nyugalom uralkodik.“

Kínában.

Azon hivatalos tudósításoknak, mellyeket sir Gordon Bremer alkormányzó az utolsó hadi munkálatokról Kínában az indiai főkormányászhoz Kalkuttába küldött 's már Angliában tudvák, főtartalma ez: Az angolok valamennyi Bocca-erősítvényt számra mintegy 30ezat elfoglaltak, bennök körülbelül 300 álgyu volt. Minden védál 's álgyutelep egészen Kanton faláig leromboltattak 's a' kínai hajóhad-csapat (flottille) elfoglaltatott, elsüllyesztetett, felgyújtatott, vagy szétszóratott. Hány kínai lelé sirját a' hullámokban? nem tudhatni, az erősítvények bevételekor, melly az angoloknak egy emberökre sem került, mintegy 500 kínai hullott el, 1300 pedig fogolylyá lön, kik mindazáltal Macaoban, a' mint látszik, ismét szabadságba helyeztettek. Canton város valamennyi ügyviselősegi épületeit angol csapatok szállották meg. Martzius 20kán kihrdeté Elliot kapitány a' maga 's Yang chinai biztos részéről kötött, fegyvernyugvást, melly szerint Canton a' kereskedésnek meg van nyitva 's ott britt 's más külföldi kereskedők, kik jogszerű kereskedés végett ide jöni szándékoznak, kellő ótalmat találndnak. A' tartományi kormányászhág engedvénylevele erre nem szükség; ellenben a' cantoni britt hatóságok igérik, hogy a' csempészetet v. dugáruskodást 's tiltott árúk behozatalát nem fogják védeni. Azonban csak hamar a' kínai császárnak egy újabb dörgő nyilatkozványa érkezett az angolok ellen Cantonba. A' város kínai hatóságától az utcákon kütüzött ragaszlapok, mellyek a' kereskedés folyamatba léptét jelenték, letéptettek, az angolokkal minden közlekedés újra megszakasztaték és Keschen, mint statusfogoly láncon viteték Pekingbe. Kiwan Tinjei tengerivezér, mivel a' Bocca-erősítvényeket olly rosszul védte, becsületgombjátul megfosztatott, mindazáltal e' gyálatatot elkerülte, mert több mandarinnal együtt Anunghoy vár előtt elesett. 8000 főnyi válogatott chinai sereg vala érkezendő Canton város viszszafooglalására 's a' barbárokknak a' chinai partoktól elűzésére. — Tschusan szigetét, mint látszik, egészségtelen levegője miatt az angolok elhagyák. Kalkuttában az 55d. európai ezred Kínába menendésül már hajóra szállították.

Külföldi elegyhír.

Romában a' bibornoki kar gyakori gyűlést tart 's ennek tárgya mindig Spanyolország. Általában a' romai papság nagy figyelmet fordít Spanyolországra, honnan majd mindennap érkezik menekvő pap vagy szerzetes Romába. — Az éjszakamerikai egyesült statusok népessége jelenleg 17,100,572 lélek, kik közt 2,369,553 néger rabszolga. —